

[Undervisningsministeren]

Hr. Anders Mølgaard havde, hvis jeg forstod det rigtigt, betænkeligheder ved de gymnasiale fags vægtning i begyndelsen af uddannelsen. Jeg er ikke sikker på, hr. Anders Mølgaard behøver at have den bekymring, men det er klart, at det kan vi få set nærmere på under udvalgsarbejdet, og det er jeg naturligvis også parat til; men jeg tror i og for sig, at den balance, vi endelig er nået frem til, er holdbar.

Fru Ebba Strange mindede om vejledningens betydning, og vi har også i »Uddannelse til alle«-redegørelsen lagt det frem som noget overordentlig vigtigt at prioritere. Det vil vi også forsøge at gøre her, og selv om det nu er lagt ud som en selvstændig opgave for skolerne, vil vi følge, hvordan de varetager den opgave.

Fru Ebba Strange var også optaget af mulighederne for lærernes efteruddannelse, og uanset sammensætningen af lærerkorpset, som der har været en lille meningsudveksling om, er der ingen tvivl om, at der her som på andre steder i vort samfund er brug for efteruddannelse af medarbejderne.

Jeg kan sige, at der også på dette felt vil være muligheder – især inden for den udbygning af voksenuddannelsespladserne, som vi lægger op til i den kommende tid – for f.eks. voksenpædagogiske kurser, men også faglige ting kunne på forskellig måde indgå. Jeg mener således, at de samlede muligheder er blevet væsentligt forbedrede, også til glæde for den gruppe, vi her taler om.

Samlet vil jeg endnu en gang sige tak til ordførerne for den velvillige behandling, og jeg håber, som det er udtrykt, at vi kan få en hurtig udvalgsbehandling, så de, der skal i gang med at tilrettelægge arbejdet på først og fremmest de tekniske skoler, kan få klaret lovforslaget af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 159:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskoler. (Bygningstaxameter m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

(Fremsat 19/1 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Anne-Marie Meldgaard (S):**

I forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen i 1990 blev der som bekendt pr. 1. januar 1991 indført nye styringsprincipper for erhvervsskolerne. Denne decentralisering medførte en væsentlig udvidelse af de ansvarlige bestyrelses kompetence, både hvad angik tilrettelæggelsen af uddannelsesprofil og muligheder for at disponere over bevillinger.

Taxametertilskud på driftssiden, som vi kender det i dag, følger elevtallet i overensstemmelse med takster, der fastsættes på de årlige finanslove, og er som sådan et glimrende redskab, der giver skolerne stor dispositionsfrihed.

På baggrund af de positive resultater, taxametersystemet har fremvist, synes Socialdemokratiet, at det er en god idé tillige at indføre bygningstaxameter. Det vil yderligere øge skolernes dispositionsfrihed på kapitalsiden, og det samlede ansvar for skolernes økonomi er herved placeret hos skolebestyrelserne.

Jeg vil dog ikke undlade at nævne, at der måske for nogle skoler kan opstå et u hensigtsmæssigt problem ved, at den hidtidige praksis med reguleringen af stedtillæg m.v. ophører, og jeg forudser derfor en gennemgående drøftelse af dette område under udvalgsarbejdet.

For så vidt angår overgangsordningen, er vi meget tilfredse med, at der er tale om et tidsinterval på 10 år, og at takster og takststrukturer vil blive drøftet med skoleorganisationerne og Uddannelsesrådet.

Hvad angår erhvervsskolernes lånemuligheder, hilser vi det også velkommen, at der i lovforslaget findes tilstrækkelige lånemuligheder, og med indførelse af Undervisningsministeriets garanti for lån i Hypotekbanken er skolerne muligheds for udvidelse styrket.

[Anne-Marie Meldgaard]

Så tilslutning fra Socialdemokratiet, og vi vil naturligvis indgå i et konstruktivt udvalgsarbejde.

Jeg skal også på CD's vegne give tilslutning til lovforslaget.

Eva Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti er positiv over for de intentioner, der ligger i undervisningsministerens lovforslag. Selve princippet om taxameter synes vi er et godt og rigtigt princip, der lægger større selvbestemmelsesret ud til de enkelte bestyrelser og knytter en sammenhæng mellem antallet af elever og de bevillinger, der gives. Vi synes, princippet er rigtigt, og vi har derfor heller ikke noget imod, at man går over til også at få bygningstaxametre.

Men – der kommer jo altid et men, når man starter så smukt og pænt, og det gør der også her – jeg vil gerne sige, at jeg efter at have læst lovforslaget og dets bemærkninger ikke føler mig overbevist om, at det er helt godt nok, og dermed mener jeg, om der ikke kommer en forskelsbehandling ind, som er større end den, vi reelt kan leve med, og om de økonomiske rammer er vide nok. Jeg vil gerne understrege, at når jeg bekymrer mig om det, er det, fordi vi i forvejen ved, at erhvervsskolerne er presset økonomisk i forhold til folkeskolerne, som jeg godt ved det ikke er Folketinget, men primærkommunerne der bevilger pengene til, og i forhold til gymnasieskolerne, til hvem amtskommunerne bevilger pengene. Vi ved, at klassekvotienterne på erhvervsskolerne er langt, langt større, når det er staten, der har hånd i hanke med økonomien, for vi styrer åbenbart lidt hårdere, og derfor kan jeg være bekymret, når jeg ser, at det koster 15 mio. kr. om året for skolerne at administrere det og 2 mio. kr. i indkørfasen, og der lægges ikke – i hvert fald som jeg læser det – op til øgede bevillinger. Ganske vist får man det første år 14,6 mio. kr. eftergivet i renter, men det rækker altså kun det første år til sådan en kompensation, og hvem siger, at denne renteeftergivelse stemmer med de administrationsomkostninger, man har ude på skolerne, og at det ikke er skævt fordelt?

Jeg vil også gerne sige, at jeg naturligvis har bemærket, at der er en 10-års-overgangsordning, men jeg er ikke helt sikker på, at man alligevel – men det vil jeg bore i under udvalgs-

arbejdet – sikrer sig, at der er en rigtig fordeling mellem skolerne, som jo har meget forskelligt grundlag at få bevilget deres bygningstaxametre på; der siges ikke noget om, hvorvidt der er den rigtige balance mellem ejere og lejere. Jeg savner kort sagt detaljerede økonomiske beregninger, og det gør, at jeg ikke umiddelbart kan sige ja til, at det skal se sådan ud; men intentionerne er jeg meget positiv over for.

Jeg har også bemærket, at der er en paragraf om indtægtsdækket virksomhed, som også er en god konservativ tanke. Der tales om den ubillige priskonkurrence, og at man skal handle i overensstemmelse med god markedsføringsetik. Jeg kan så ikke her lade være med at spørge, om man kunne tage den ubillige priskonkurrence op, som jeg mener en lang række voksenuddannelsescentre driver over for erhvervsskolerne, når de tilbyder præcis de samme kurser, men til en pris af et par hundrede kroner, mens erhvervsskolerne skal tage den fulde pris. Jeg mener, der er nogle andre, der driver ubillig konkurrence til skade for de erhvervsskoler, som vi gerne vil det bedst mulige.

Jeg er også tilfreds med, at ministeren – som der står i bemærkningerne – i nogen grad åbner for muligheden for lån i Hypotekbanken, men jeg vil spørge, om det er nok, at der kun i nogen grad lukkes op for lån i Hypotekbanken. Sikrer vi hermed, at skolerne, når kreditforeningerne er blevet tilbageholdende med långivning, får mulighed for at udvide, og at de får en standard, som er i overensstemmelse med det, man må kræve i et moderne samfund, så de ikke sækker yderligere bagud i forhold til de øvrige skoleformer?

Jeg kan love ministeren, at vi vil arbejde positivt og sagligt i udvalget. Det med hurtigheden ved jeg ikke rigtig, for det afhænger af, hvor hurtigt jeg kan få svar på mine spørgsmål.

Anders Mølgaard (V):

Som bekendt kommer dette lovforslag som en naturlig forlængelse af erhvervsuddannelsesreformen i 1990 og finansieringsreformen, som primært vedrørte skolernes driftsudgifter.

Det forslag, der er til behandling i dag, vil indebære, at tilskuddet til erhvervsskolerne i fremtiden – i hvert fald i store træk – vil følge elevtallet på den enkelte skole. Det er også al-

[Anders Mølgaard]

ment kendt, at hovedintentionen i dette lovforslag oprindeligt er spiret i den tidligere regerings have.

I Venstre synes vi, at det er et såre fornuftigt forslag, som vi i store træk kan støtte. Men jeg finder også, som den konservative ordfører sagde, at det vil være naturligt, at vi under udvalgsarbejdet beder undervisningsministeren om at udarbejde nogle konsekvensberegninger for en række konkrete skoler på trods af overgangsbestemmelsen på 10 år.

Ebba Strange (SF):

Fra SF's side skal vi såmænd også nok støtte lovforslaget, for vi har ikke rigtig noget bedre bud, og ministeren siger jo, at det er et led i 4-års-aftalen, og den har vi da ikke tænkt os at bryde.

Når jeg siger det på den måde, er det, fordi jeg ærligt talt synes, at det er lidt svært at overskue, hvad det betyder for skolernes økonomi. Nu kom vi heldigt igennem finansloven for 1994, og der var tilfredshed med, at der var et flertal for dels at fjerne grønthøsteren på dette område, dels at øge taxametret på grunduddannelsen.

Vi ved jo, at der er meget store forskelle på de bygningsmæssige forhold, hvorunder skolerne lever, og vi ved, at vi på andre områder har haft nogle problemer, når man er gået over fra den ene til den anden finansieringsform. Det har da i hvert fald givet os i SF anledning til sådan en lille snak – uden at vi som sagt er kommet med et bedre forslag – om, hvorvidt det er rigtigt slavisk at vælge taxameterprincippet til alt, hvad disse skoler har af udgifter. Vi er ikke sikre på det, og vi har ikke noget bedre bud, men det frister i nogen grad til at tage folk ind, når man ved, at jo flere folk man tager ind, desto flere penge får man. Det har vi set fra andre uddannelsesinstitutioner, men måske ikke lige præcis fra de her, og derfor spørgsmålet om taxameter på dette område.

Vi vil nok stille nogle spørgsmål om, hvad det kommer til at betyde for skolernes økonomi generelt, for vi ved jo, at de har været plaget af store klassekvotienter på erhvervsskolerne, og dette skulle nødig gøre det værre for dem.

Vi er tilfredse med, at ministeren her får en mulighed for at gribe ind over for en bestyrelse, der ved sine dispositioner bringer skolen i fare, sådan som der står i selve lovforslaget. Vi

har desværre i det forgangne år haft et par eksempler på, at det ikke har været så nemt at styre disse erhvervsskoler, og det har fået SF til at tænke på noget andet, nemlig om bestyrelsernes sammensætning er rigtig. Jeg kan se, at ministeren i sine bemærkninger gør sig nogle overvejelser over habilitet og inhabilitet, men det mener jeg såmænd nok kan styres – altså, hvis en person er inhabil, trækker han sig tilbage i forbindelse med den sag, der nu skal drøftes – men sådan af almindelige demokratiske grunde vil jeg i hvert fald godt spørge, om man ikke kunne forestille sig, at lærere og elever kunne få lidt mere at skulle have sagt på disse skoler. Det har de på andre ungdomsuddannelser, og jeg synes, disse skoler er karakteriseret ved, at bestyrelsessammensætningen ligesom er givet på forhånd, og læreres og elevers indflydelse er ikke stor, og netop ikke når det drejer sig om, hvad pengene skal bruges til, f.eks. til at nedsætte klassekvotienten, til at udbyde undervisning til andre, til bygninger eller andre faciliteter. Jeg synes, det var vigtigt, hvis der var en formaliseret høringsret af elever og lærere på de pågældende skoler. Det er trods alt dem, der skal have deres daglige arbejde på skolen.

Som sagt vil vi give forslaget en positiv udvalgsbehandling og ender nok med at støtte det, for det er vi jo næsten forpligtet til.

Jan Køpke Christensen (FP):

Modsat den tidligere ordfører, fru Ebba Strange, skal jeg sige, at Fremskridtspartiets politik på uddannelsesområdet altid har været, at vi helst så taxameterprincippet gennemført, så jeg er da kun glad for, at regeringen og den såkaldt radikale undervisningsminister har lært af Fremskridtspartiets holdning på området.

Vi er som sagt utrolig positive over for dette taxameterprincip, og vi kan se af lovforslaget, at ud over at omfatte undervisning, administration, bygningsdrift m.v. udvides det til også at gælde for tilskud til kapitaludgifter – altså prioritetsydelse og husleje – det er det, der kaldes bygningstaxameteret. Vi synes, det er fornuftigt, på grund af at man øger skolernes dispositionsfrihed på kapital siden og altså lægger et større ansvar til erhvervsskolerne.

Man må også sige, at forslaget indebærer en yderligere decentralisering af økonomistyrin-

[Jan Kørke Christensen]

gen på erhvervsskolerne og et deraf følgende større ansvar, der jo klart følger med i kølvandet på dette system.

Vi mener i modsætning til SF ikke, at man kan være betænkelig ved taxametersystemet, ud fra den betragtning at det vil være med til at give et incitament for skolerne til at tiltrække flest mulige elever, og det incitament bliver medvirkende til, at man laver den bedst mulige undervisning på den enkelte skole. Der kommer altså en slags konkurrencemoment for at få flest mulige elever, og det er ikke usundt. Det har altid vist sig at være utrolig sundt også på dette område.

Men samtidig må vi sige, at de tekniske skoler og handelsskolerne jo som bekendt – det er vi vist alle klar over – har haft et stærkt økonomisk pres på sig i de sidste år. Efter vores opfattelse skulle erhvervslivet selv betale for sådanne uddannelser, men under det nuværende system med de høje skatter, man pålægger erhvervslivet, er der ikke basis for det, og vi beslutter os ud fra det stadium, vi befinder os på lige nu. Den lovgivning, vi har på området i dag, gør, at den bedste løsning naturligvis er, at der fortsat skal gives økonomiske midler fra det offentliges side for at hjælpe erhvervslivets skoler. Reelt handler det om at gøre det bedst mulige for erhvervslivet med de bedst mulige uddannelser, og jeg vil sige, at det er en naturlig konsekvens, at man også på erhvervsskolerne følger den vej, som erhvervslivet skal køre på. Man må gøre den vare, man leverer, så god som mulig, altså i dette tilfælde undervisningen.

Vi synes, forslaget er utrolig positivt. All right, der er nogle ting, som vi kan drøfte i udvalget, og som vi skal have nærmere belyst – altså de økonomiske konsekvenser, som en anden ordfører var inde på. Det er vigtigt, at vi prøver at se på nogle eksempler på, hvad forslaget vil koste for hver enkelt institution, hvis vi får det gennemført.

Men vi synes, lovforslaget er et skridt i den rigtige retning. På den måde, man kører tingene på i samfundet på nuværende tidspunkt, er der ikke basis for, at erhvervslivet selv har råd til at betale; men som forslaget ser ud, er det et klart skridt i en meget positiv retning efter vor opfattelse. Man skulle snarest tro, man havde kigget i Fremskridtspartiets partiprogram.

Dorit Myltoft (RV):

Jeg noterer med tilfredshed, at forslaget om at indføre et bygningstaxameter på erhvervsskolerne er fulgt op af en mulighed for, at skolerne kan låne i Hypotekbanken. Det skal på alle måder være reelt, at en decentralisering af det økonomiske ansvar skal kunne forvaltes af skolernes bestyrelser.

Det Radikale Venstre kan støtte lovforslaget.

Merethe Due Jensen (KRF):

Dette lovforslag giver en yderligere decentralisering af økonomistyringen på erhvervsskolerne – også når det drejer sig om driftssiden af administration og undervisning – efter taxametersystemet.

Vi vil gerne præcisere, at intentionerne i dette forslag er gode, og at det er fint, at forslaget netop giver erhvervsskolerne et samlet ansvar for den samlede bygnings- og kapitalforvaltning.

Der står i forslaget, at ministeren får mulighed for at sætte en skole under administration, indtil en ny bestyrelse er nedsat, hvis skolens økonomiske situation er så alvorlig, at skolen trues af lukning, og her vil vi gerne være med til at drøfte en tidsmæssig begrænsning af ministeriets ansvar for institutionens videreførelse. I forbindelse med omlægningen af bl.a. grundtilskuddet, som ifølge bemærkningerne vil være fælles for alle – dog står der, at de helt små skoler vil modtage et lavere tilskud – mener vi, at det er vigtigt at sikre, at også de små skoler fortsat kan bestå.

Vi vil i forbindelse med udvalgsarbejdet se på nogle af disse ting og ellers give tilslutning til lovforslaget.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg takker for den tilslutning, der i det store og hele har været fra alle ordførere.

Jeg er helt opmærksom på de forbehold, nogle har taget, fordi man gerne vil se nogle konsekvensberegninger af den indførelse af en ny finansieringsordning, som lovforslaget jo lægger op til. Det er en videreførelse af den økonomistyringsmodel, som vi har indført på andre områder, og hvor vi nu mener, at tiden er inde til også at lancere et bygningstaxameter. Jeg tror, det er meget vigtigt i denne sammenhæng, at man også er opmærksom på det,

[Undervisningsministeren]

som flere ordførere har nævnt her fra talerstolen, nemlig at der kommer en ny type statslån fra Hypotekbanken, som jeg mener vil være en god hjælp for de pågældende institutioner.

Fru Eva Møller var betænkelig ved, at der måske ikke i fuldt omfang var mulighed for at optage lån i Hypotekbanken. Jeg vil sige, at under alle omstændigheder er det en forbedring af institutionernes muligheder, frem for at de alene skulle have klart finansieringen på de kendte vilkår. Jeg må sige, at jeg selv er meget tilfreds med, at det har været muligt at få en sådan aftale i stand med dem, der sidder i Finansministeriet og forvalter vore samlede midler.

Jeg kan sige om konsekvensberegningerne og deres virkninger for de enkelte skoler, at vi nedsætter en arbejdsgruppe meget hurtigt, hvori også skoleorganisationernes repræsentanter får lejlighed til at være med, så man i fællesskab kan prøve at gennemregne eksempler på, hvordan virkningen vil være for visse skoler. I øvrigt vil vi under lovbehandlingen formentlig kun kunne nå at få fastlagt de overordnede principper, også med hjælp fra den pågældende arbejdsgruppe; men jeg forstår meget vel behovet for at kunne give enkelte konkrete eksempler, og det vil vi også medvirke til så hurtigt, som det nu er muligt.

Jeg forstod på fru Eva Møller, at Det Konservative Folkeparti var klar til at støtte forslaget så hurtigt, som det overhovedet kunne lade sig gøre, men at det hang sammen med, hvor hurtigt man fik svarene, og det vil vi selvfølgelig prøve at leve op til. Jeg vil sige, at forslaget betyder en forenkling, som på længere sigt vil være til fordel for skolerne; men der er ingen grund til at skjule, at i startfasen kan det være nok så kompliceret. Man vil her bemærke, hvad nogle ordførere også har gjort opmærksom på, at der er indbygget en overgangsordning i forslaget.

Fru Ebba Strange var betænkelig ved resourceforbruget, eller jeg havde nær sagt mangelen på det, men var glad for, at den såkaldte grønthøstermetode – som jo ellers andre steder kaldes produktivitetsforbedringer – er fjernet. Det er rigtigt, at finansloven for 1994 har gjort det muligt at få fjernet den, og samtidig har vi også fået forbedret det generelle taxameter, så klassekvotienterne på erhvervsskolerne – som jeg er enig i gennemgående har været for høje

– nu har mulighed for at blive sænket. Derigennem kan vi forhåbentlig også i højere grad tage hensyn til hele elevgruppen uden at kræve mere af den enkelte lærer.

Fru Ebba Strange var inde på spørgsmålet om bestyrelsesansvaret i relation til, at vi desværre har haft et par eksempler på skolebestyrelser, der ikke har forvaltet deres opgave mønsterværdigt, hvis jeg må sige det venligt. Det er også blevet påtalt meget skarpt, og ansvaret er på det seneste blevet indskærpet over for alle bestyrelser. Om man kunne øge ansvaret eller skabe forbedringer på området ved at ændre sammensætningen af bestyrelserne, er jeg mere usikker over for. Jeg tror sådan set, at den tradition, vi har haft på dette felt, med bestyrelser, som er sammensat af repræsentanter uden for skolemiljøet med interesser i lokalområdet, er en meget god model. Men jeg kan sige til fru Ebba Strange, at det er noget, vi vil følge meget nøje i den kommende tid. Der bliver jo ikke et mindre ansvar for bestyrelserne, nu hvor de får tillagt en øget kompetence på feltet.

Vi vil som sagt i det videre arbejde søge at besvare de spørgsmål, der måtte komme frem om denne ordning, og i øvrigt håbe på, at det trods alt kan blive en forholdsvis hurtig udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 160:

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Ændring af lønbestemmelsen).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).